

at holde paa Tvangen, derved fremkalde Ulyst og Uvillie mod Skolevæsenet. Det er saa naturligt, at, naar man anvender Tvang, kan Skolen ikke trives. Friheden fremkalder Lyst, og Lysten er det Eneeste, der her som i alt Andet skal drive Værket.

M. Jensen: Den ærede sidste Taler har, saavidt jeg skjønner, aldeles ingen Grund til at antage, at Rogen vil indføre Tvang mod Folk, der have den Opfattelse af Skoleunderviisningen, som han personlig har. Der er Ingen, der vil komme i en krænkende og vanærende Stilling; thi Ingen vil tvinge den, som vil lade sine Børn undervise andetsteds og bedre end i Almueskolen, til at lade dem gaae i Almueskolen. Naar det ærede Medlem — og jeg veed, den Mening er almindelig hos Mange — har den Anskuelse, som han udtalte, at Opretholdelsen af den bestaaende Skoletvang skulde være hinderlig for Børnenes Underviisning — han gjorde gjældende, at man kunde tvinge Børnene til at komme i Skole, men ikke til at lære Noget, og den Betragtning er vistnok rigtig —, saa skal jeg dertil bemærke, at dette ikke er rigtigt. Man anseer Skoletvangen for hinterlig for Børnenes Underviisning, men man maa huske paa, at Skoletvangen rammer Forældrene, medens det er Børnene, der blive Gjenstand for Underviisning i Skolen. Børnene blive jo med Hensyn til Underviisning i Skolen ikke i mindste Maade berørte af den Tvang, der rammer Forældrene, saa at Skoletvangen umuligt kan hindre Børnenes Underviisning.

Hjør: Jeg tager Ordet under Følelsen af den Tvang, at den høie Forsamling, naar jeg fortsætter denne Forespørgsel videre, maa sige ikke har stor Lyst til at høre paa, hvad jeg kunde ønske at anføre; ellers skulde jeg ikke nægte, at jeg kunde have Lyst til at opholde mig i ikke saa kort Tid endnu ved hele denne Sag, hvis den overhovedet skulde behandles udførligt, uden at man kom i Strid med den hele Opfattelse og navnlig med selve Forespørgselen, naagtet man unægtelig under Discussionen er kommen ind paa forskjellige Emner og, jeg kan sige uden Overdrivelse, har taget

det hele Skoleunderviisningsvæsen under Behandling. I detmindste have de Fleskes Duster, saavidt jeg har hørt, indeholdt en meget indtrængende Opfordring til den høitagtede Minister om meget snart at fremkomme med et Forslag, der grundigt og alvorligt tog hele denne Sag under Behandling; navnlig vilde jeg indstændigt ønske, at den Tanke, der blev udtalt af det ærede Medlem for Skanderborg Amts 2den Valgkreds (M. Jensen), at man meget snart maatte komme til at faae det Kirkelige aldeles frafaldt Skolen, maatte blive realiseret. — De ideale Tanker, der bleve udtalte af det ærede Medlem for Bornholms Amts 1ste Valgkreds (Jallesen), kan jeg fuldstændig tiltræde, og overhovedet kan jeg tiltræde enhver Tanke, der er fremsat her i Salen, som gaaer ud paa, at vi bør gjøre Alt, hvad der staaer i vor Magt, baade fra det enkelte Individ og fra Lovgivningsmagtens Side, for at skaffe en saa grundig og god Oplysning ind i Befolkningen som muligt. Det ærede Medlem for Bornholms Amts 1ste Valgkreds lod sig imidlertid med Hensyn til denne Sag afskrække af finansielle Grunde. Ja, det kan jeg godt forstaae, men jeg vilde raade det ærede Medlem, at han ogsaa vilde lade sig afskrække af finansielle Grunde ved andre Leiligheder og see at fremme netop dette store og gode Diemed, Udbredelse af Oplysning, navnlig blandt Almuen. Dersom man tager Halvdelen bort af det, man nu giver ud til Hær og Flaade og til Geiligheden, og anvender det til Folkeoplysningens Fremme igjennem Almueskoler, saa er jeg er overbevist om, at vi ville naae det ideale Maal, der blev udtalt af det ærede Medlem. Til disse Bemærkninger skal jeg indskrænke mig i Bevidstheden om, at Tiden er saa langt fremrykket, at Forsamlingen er træt af at fortsætte denne Forhandling længere.

Berg: Der er den Besynderlighed ved denne Forespørgsel, at den kun omfatter Forholdet i Landcommunerne og ikke ogsaa Kjøbstadcommunerne, thi man er jo dog vidende om, at der eksisterer de samme Bestemmelser om Mulctsystemet for Kjøbstæderne som for Landet. Jeg nærer derfor ogsaa den Tro, at